

Kálnási Árpád

Mezőpeterd földrajzi nevei

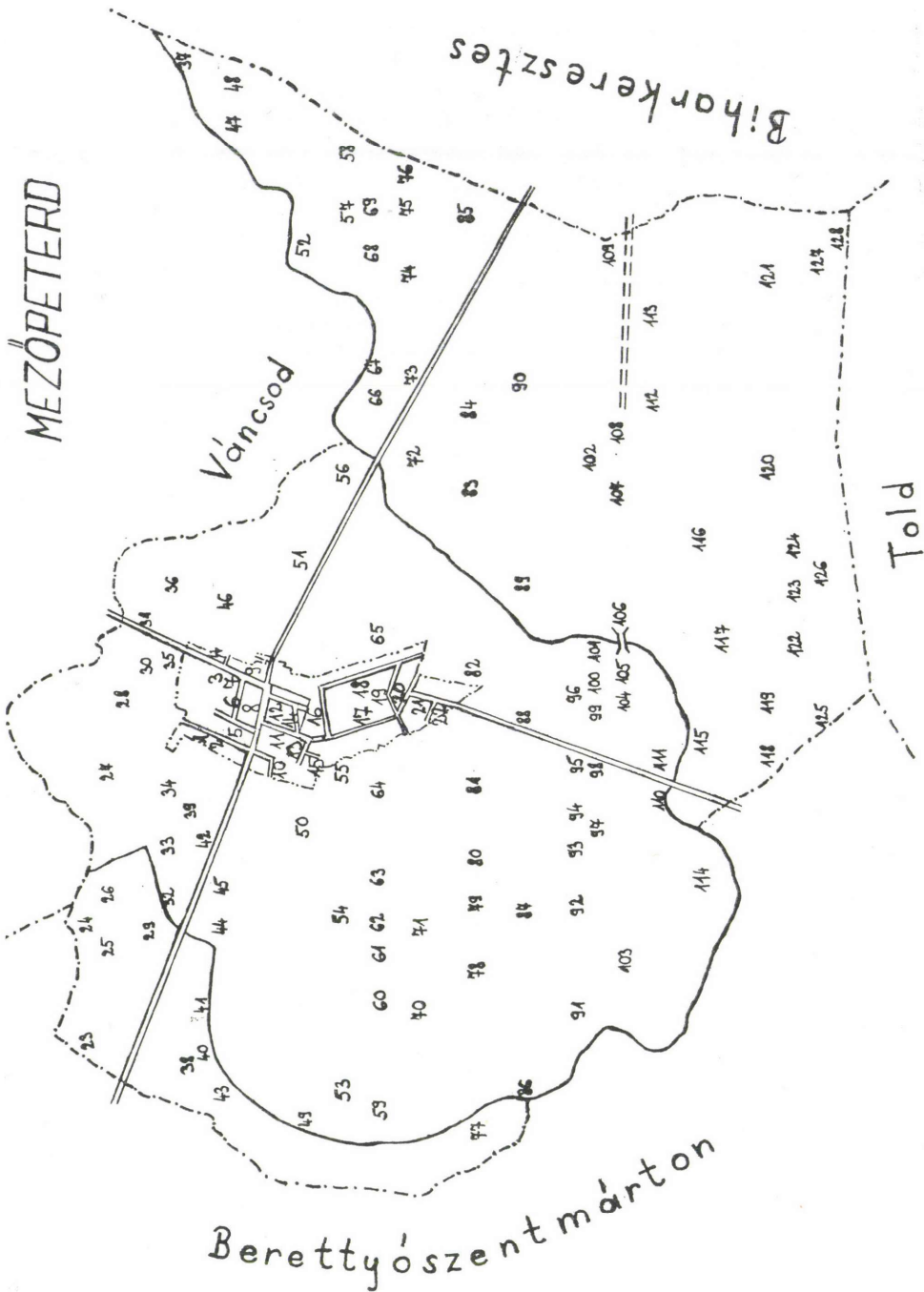
A község hivatalos neve *Mezőpeterd* (*Mezőünpeterd*), de a helybeliek és a környező falvak lakói *Peterd*nek mondják (*Peterden*, *Peterdrül*, *Peterdre*; *pet-terdi*). Közös tanácsú község társközsége, tanácsának székhelye Váncsod. Területe 1823 hektár, 248 házában 755 lakos él (Hnt. 1973).

A község neve először 1291-ben bukkan fel *Peturd* alakban, de *Jakubovich* szerint legalább másfél évszázaddal korábban keletkezett (idézi: *Jakó Zsigmond*, Bihar megye a török pusztítás előtt, 320. l.; Bp. 1940). Egy 1382. évi határjáró oklevélben *Mezewpetherd* és *Feghuernekpeterd* mint ikerközségek szerepelnek. A két elnevezésnek az lehet az oka, hogy míg Mezőpeterd lakói földműveléssel foglalkoztak, addig Fegyvernekpeterd lakosai a bihari várispánság katonáskodó népeleméhez tartoztak. Ebből a rétegből származhatott a község első birtokosa, a szegényebb nemesek színvonalán élő Peterdi (Mezőpeterdi) család is. A határjáráskor említett helynevei és XVI. századi jobbágynevei arra utalnak, hogy lakói a középkorban magyarok voltak (vö. *Jakó*, *uo.*). A települést 1485-ben *Mezewpeterd* néven említik. 1552-ben Ártándy Kelemen, Peterdy Mihály és Bodó Ferenc a birtokosai (Magyarország vármegyéi és városai, Bihar vármegye és Nagyvárad 115. l. Bp., é. n. Szerk.: *Borovszky Samu*).

A középkori falu nem a mostani helyén, hanem Váncsod felé, a *Puszta* nevű dűlőben feküdt; ez a település a török háborúk alatt pusztult el. A jelenlegi falu 1733-ban keletkezett; első lakói római katolikus vallású magyarok és görögkeleti oláhok voltak. 1773-ban az úrbéri összeírás szerint a mostanihoz hasonló nagyságú területen még csak 71 lakos élt. Népe ssége a későbbiekben rohamosan gyarapodott, birtokosai nagy számban telepítettek ide román jobbágyokat. Az új település első földesura Gázsy János volt. A Gázsyaktól később egy része beházasodás révén az Elek család tulajdonába került, legutolsó földbirtokosai Gázsy Etelka és Elek Gusztáv voltak.

Görögkeleti egyháza a XVIII. század közepén alakult meg. Anyakönyvei 1782-ben kezdődnek, templomuk is ekkor épülhetett. A középkori plébánia a török uralom alatt megszűnt, mert a lakosság áttért a református vallásra. A falu másodszeri benépesülése után az újraelakult római katolikus egyház Váncsod filiája lett. 1756-ban a váncsodi plébániát áthelyezték Mezőpeterdre, ekkor kezdték el építeni a mostani templomot, melyet 1758-ban szenteltek fel (vö. Magyar városok és vármegyék monográfiája, Bihar megye 498. l. Szerk.: *Nadányi Zoltán*).

Az első világháborút követően Mezőpeterdet román csapatok szállták meg, de a trianoni békeszerződés Magyarországnak hagyta meg. A század első évtizedeiben lakóinak többsége még román anyanyelvű volt (vö. Hnt. 1907). A község 1944 őszén szabadult fel, 1959-ben lett szocialista község. Földjén a Dózsa Tsz és a biharkeresztesi Állami Gazdaság gazdálkodik. Bár földrajzi helyzete nem kedvez a fejlődésnek, a felszabadulás óta számos középülettel gyarapodott. Vasútja korábban is volt, emellett rendszeres autóbuszjárat köti össze a környező

községekkel. Népessége az utóbbi évtizedekben — elsősorban az elvándorlás miatt — jelentős mértékben csökkent.

A község földrajzi neveit 1977 tavaszán gyűjtöttem magyar szakos egyetemi hallgatókkal Kocsis József 66 éves, Szopoji Zoltán 63 éves, id. Magyar György 79 éves, Magyar Györgyné Dávid Mária 74 éves, Kovács István 58 éves, Iván János 57 éves adatközlőktől.

Dolgozatomba beépítettem *Jakó Zsigmond* említett művének néhány középkori földrajzi nevét, *Pesty Frigyes* 1864. évi országos gyűjtésének helyi anyagát, *dr. Nagy Jenő* mezőpeterdi gyűjtésének adatait (Népnyelvi gyűjtemény 1939, vegyes szöveg; kézirat a KLTE Magyar Nyelvtudományi Intézetének irattárában; jelzete: K—34.) *Bányai Judit* 1973-as gyűjtését (kézirat; K 656), valamint a következő térképek adatait: BmT 60 — Mezőpeterdi határának térképe 1837, *Petruss Márton* (Hajdú-bihari kéziratok térképek, Debrecen, 1970; a dolgozatban: T₁); BmT 72 — Mezőpeterdi jobbágyi állományok jövő állapotjának terve, 1839 *Petruss Márton* (uo.; T₂); Kataszteri térkép: Mező-peterd nagyközség Biharmegyében (!) 1887, *Vitlaczil Antal* (T₃).

A belterület nevei

ADY ENDRE UTCA *Adi Endre ucca, '-ba* (u¹, 13). — 1945 után nyitották, a Petőfi utcából ágazik el. A nép a hivatalos utcaneveket ritkán használja, inkább más alkalmas módon tájékozódik.

AKÁCFÁ UTCA *Akácfa ucca, '-ba* (u., 12). — A Petőfi utcával párhuzamos mellékutca. Nevét az itt található akácokról kapta. Hivatalos neve: *Vörösmarti ucca*, ezt nem ismeri mindenki.

ARANY JÁNOS UTCA *Ar̄ János ucca, -ba* (u., 15). — Zsákutca, az Ady Endre utcából nyílik. A felszabadulás után épült. Tréfás neve: *Kutyaszoritóu.*

BELTELKEK (17). — T₃: ~. — A község belterületének hivatalos megjelölése. Nem mondják.

BEM JÓZSEF UTCA *Bem József ucca, '-ba.* — L. Bem utca.

BEM UTCA *Bem ucca, '-ba.* (u., 18). — Hosszú utca az Új sor nevű falurészen. A hivatalos név másik, ritkábban használt változata: *Bem József ucca.* L. még Új sor.

BOCSKAI ISTVÁN UTCA *Bocskaji István ucca, '-ba.* — L. Bocskai utca.

BOCSKAI UTCA *Bocskaji ucca, '-ba* (u., 10). — Sáros kis utca. A hivatalos név változata: *Bocskaji István ucca.* Korábbi, bizonyára hivatalos eredetű neve: *Tulipánt ucca.* Így szerepel N. J. gyűjtésében is. Ma már ritkán mondják.

CSERE. — L. Csere utca.

CSERE UTCA *Csere ucca, Csérje ucca, '-ba* (u., 1). A község egyik legrégebbi utcája. A Csere-dűlővel érintkezik. Helyragos formában az utca köznévv nélkül is említik: *Cserére.* (Ennek azonban nincs Csérje változata.) Hivatalos nevét kevesen ismerik: *Damjanics ucca.*

DAMJANICH UTCA *Damjanics ucca, '-ba.* L. Csere utca.

DOBÓ UTCA *Dobóu ucca, '-ba* (u., 21). — A Falu alja nevű mezőrészben nyitották 1945 után. A határrész nevével is mondják: *Falu àjja.*

DÓZSA UTCA *Dózsza ucca, '-ba* (u., 19). — Az első világháború után épült a Bem utcával egy időben. L. még: Új sor.

ESZE TAMÁS UTCA *Esze Tamás ucca* (ú., 4). — A Vasút utcából elágazó kis földút. A közelmúltban házhelyeket mértek ki a két oldalán, ekkor nevezték el.

FALU ALJA *Falu àjja, '-ra.* — L. Dobó utca.

FŐ UTCA *Főu ucca, '-ra* (u., 11). — A község legnagyobb és legrégebbi utcája. Itt vannak a középületek is. *Petőüfi ucca:* hivatalos eredetű neve, a lakosság is ismeri. *Petőüfi Sándor ucca:* ebben a formában nagyon ritkán említik.

l. Rövidítések: cs.: csatorna, e.: erdő, fr.: falurész, g.: gödör, h.: híd, k.: kút, l.: legelő, m.: mocsár, r.: rét, sz.: szántó, t.: tanya, te.: temető, u.: utca, ú.: út, ur.: utcarész.

- GÁBOR ÁRON UTCA** *Gábor Áron ucca*. — L. Összekötő utca.
- GÁRDONYI GÉZA UTCA** *Gárdonyi Géza ucca* (ú., 20). — Csak egyetlen ház van benne. Nevét nem mondják.
- GÖRÖGKELETI TEMETŐ** *Görökkeleti temetőü, -be* (te., 9). — A Régi temető egyik része. Ide temetkezett a község görögkeleti vallású lakossága. L. Temető.
- GUSZTI KERTJE** *Gusztai kertje* (7). — Elek Gusztávnak, a falu legnagyobb földbirtokosának az uradalmi kertje volt. Kb. 25 holdnyi terület, a felszabadulás után itt nyitották a Rákóczi utcát.
- GROPOJ** *Gropòj, -ho* (g., 2). — Náddal, sással benőtt gödrös hely a Csere utcánál. Korábban innen szállították az építkezésekhez a földet.
- JÓKAI UTCA** *Jókaji ucca, '-ba* (u., 14). — A századforduló táján keletkezett. Hivatalos nevét a nép is ismeri. Korábbi neve: *Rózsza ucca*. Ezt állítólag azért kapta, mert az utcában lakott egy urasági kocsis, akinek 7 szép lánya volt. Így már nem mondják.
- KOSSUTH UTCA** *Kosut ucca, '-ba* (u., 8). — A felszabadulás óta épült ki, korábban csak egy néhány házból állott. Itt halad el a nemzetközi műút. *Műút*: köznévi megjelölés, gyakran mondják. *Országút utca*: N. J. gyűjtésében így szerepel. Ezt a nevét nem ismerik.
- KUTYASZORÍTÓ** *Kutyaszorítóu, -ba*. L. Arany János utca.
- MUSKÁTLI UTCA** (u., 19). — A név N. J. gyűjtésében szerepel. A térképábrázolás alapján a mostani Dózsa utca egy szakaszára vonatkozhatott. Az adatközlők nem ismerték.
- MŰÚT** *Műút, -ra*. L. Kossuth utca.
- ÓCSKA TEMETŐ** *Óucska temetőü, -be* (te., 9). — A Temető műút felőli része. A lakosság felekezeti hovatartozás szerint temetkezett bele. Kb. 30 éve zárták be. *Régi temetőü*: Az előbbivel egyenlő értékű névváltozat.
- ORSZÁGÚT UTCA**. L. Kossuth utca.
- ÖSSZEKÖTŐ UTCA** *Összekötőü ucca, '-ba* (u., 16). — A Bem utcát és Petőfi utcát összekötő földút, két oldalát telekhelyeknek osztották ki. A hivatalos utcanévjegyzékben *Gábor Áron utca* néven szerepel. A nép nem mondja.
- PETŐFI SÁNDOR UTCA** *Petőüfi Sándor ucca, '-ra*. L. Fő utca.
- PETŐFI UTCA** *Petőüfi ucca, '-ra*. L. Fő utca.
- RÁKÓCZI UTCA** *Rákóüci ucca, '-ba* (u., 6). — A Gusztai kertje nevű területen nyitották 1945 után. Népi neve nincs, a lakosság is a hivatalos nevet használja, vagy körülírással tájékozdik.
- REFORMÁTUS TEMETŐ** *Református temetőü, -be* (te., 9). — Az Ócska temető egyik része.
- RÉGI TEMETŐ** *Régi temetőü, -be*. L. Ócska temető.
- ROZMARING UTCA** (u., 18). — N. J. anyagában szerepel. A Bem utca korábbi hivatalos neve lehetett. Az adatközlők nem emlékeztek rá.
- RÓZSA UTCA** *Rózsza ucca*. — L. Jókai utca.
- SZÉCHENYI UTCA** *Szécsényi ucca, Szécsenyi ucca, '-ra* (u., 5). — A felszabadulás óta épült a Kossuth és Rákóczi utca végében. A hivatalos név helyett gyakran az itt lakók neve segítségével tájékoznak. A név második ejtéváltozata bizonyára az írott kép hatására keletkezett.
- TEMETŐ** *Temetőü, -be* (te., 9). — A község temetkezési helye.
- TULIPÁN UTCA** *Tulipánt ucca, '-ba*. L. Bocskai utca.
- ÚJ SOR** *Uj sor, -ra* (fr., 18, 19). — A két világháború között épült Bem utca és a belőle elágazó Dózsa utca együttes megjelölése. Az adatközlők szerint ma már ritkán mondják.
- ÚJ TEMETŐ** *Uj temetőü* (te., 9). — A falu jelenlegi temetkezési helye. Így csak akkor említik, ha az Ócska temetőtől akarják megkülönböztetni.
- VÁNCSODI UTCA** *Váncsodi ucca, '-ra* (u., 3). — 1945 óta nyitották. Az utca folytatása Vánocsodra vezet. Hivatalos neve: *Vasut ucca*. Ezt az itt levő vasútállomásról kapta. A helységnevtár külön tünteti fel: Mezőpeterd vasútállomás, 27 lakos, 4 ház (Hnt. 1973). — Mindkét névváltozatot használják.
- VASÚT UTCA** *Vasut ucca, '-ra*. L. Váncsodi utca.
- VÖRÖSMARTY UTCA** *Vörösmarti ucca, -ba*. L. Akácfa utca.
- ZRÍNYI UTCA** *Zrinyi ucca, '-ba* (u., 22). — Új utca ez is. Nevét csak kevesen ismerik

A külterület nevei

- ALSÓ-SÁRKÁNY** *Āsóu-Sárkány, -Sárkamba* (sz., 91). — A Sárkány nevű dűlő laposabb része. Egy út választja el a Felső-Sárkánytól. L. Sárkány.
- ANTAL-ÉR** ~ (cs., 87). — T₃: *Antal ér*. Vízvezető árok. Az *ér* földrajzi köznévjelentése: földhajlat, nagyobb esőzések alkalmával megtelt vízzel. Általában kaszálóként hasznosították. Az erek legnagyobb részét a vízszabályozás alkalmával csatornázták.
- ANTAL-ÉR-DÜLŐ** *Antal-ér-düllőü, -be* (sz., 94). — Földterület az Antal-ér mellett. A *dűlő* szó jelentése: 1. egybefüggő földterület, általában út határolja, 2. földút.
- ÁRVAFA**. — B. J. gyűjtésében szerepel. Az adatközlők nem ismerték.
- ÁRKOLAT** ~, *Árkoladba* (sz., 38). — Kb. 20 kh terület a nemzetközi út mellett. Korábban legelő volt, körülvevették árokkal. Az út két oldalán ma is húzódik árok. *Árkolad-düllőü*: Alkalmi jellegű névváltozat.
- ÁRKOLAT-DÜLŐ** *Árkolad-düllőü, -be*. L. Árkolat.
- BAGLYOS** *Bagjos, Bagjozsba* (sz., 89). — JAKÓ: *Baghlyas* fluvius (i. m. 320), PESTY: *Baglyos, Baglyas*, T₃: *Bagjos*. — Kb. 100 holdnyi lapályos terület. N. J. ezt írja róla: „mocsaras, állatok voltak; bagoly.” Újabb neve: *Nagyvagyonválcság*. Ezt is gyakran mondják. L. Vagyonyváltság.
- BÉKÉSI-DÜLŐ** *Békési-düllőü, -be*. L. Békési-föld.
- BÉKÉSI-FÖLD** *Békési-főüd, -re* (sz., 92). — Békési Sándor kapta a földosztáskor. *Békési-düllőü*: kevésbé elterjedt névváltozat.
- BITUMÉNGYÁR** *Bitumíngyár, -ho*. — L. Szurokgyár.
- BURZÁN-DOB** ~, *Bulzán-domb, -ra* (sz., 66). — Kisebb kiemelkedés az Ölyvös-dűlőben. Állítólag erre haladt régen a nagyváradi országút. A földterület gazdája legutóbb Burzán György volt. L. Hosszú-gát.
- CIGÁNY-FÖLD** *Cigán-főüd, -re* (sz., 44). — Itt lakott korábban a község cigánylakossága.
- CSERE** ~, '-re'. — L. Csere alj.
- CSERE ALJ** *Csere aj, -ba* (sz., 28). — PESTY: „*Cserealy* (!)” — mivel Cserjes erdő volt. T₃: ~. Kisebb dűlő a belterület közelében. Az adatközlők a név eredetét nem ismerték. *Csere-düllőü*: Ritkábban használt névváltozat. Ugyanazt a területet jelöli, mint a/Csere alj. *Csere*: Az előbbiekből rövidült. Érdekes, hogy a mezőrész nevének nincsen *Cserje* változata. L. Cserje utca.
- CSERE-DÜLŐ** *Csere-düllőü, -be*. L. Csere alj.
- CSERES**. — A T₂ adata. Alighanem a mai Csere.
- CSIBENEVELŐ FELŐLI TÁBLA** *Csibenevelőü felőüli tábla, '-ba* (sz., 105). — Földtábla a Kis-tanya közelében. Mellette van a tsz baromfinevelő telepe. Új elnevezés, alig több a határ egy névtelen részének körülírásánál.
- CSONKA-DÜLŐ** *Csonka-düllőü, -re* (ú., 47). — Rövid útszakasz volt a Perjesben: már nincs meg. A név a dűlő szó 'földút' jelentését őrzi. N. J. mezőrészként említi.
- CSONT-SZIGET**. — N. J. említi: *Csontsziget*. Az adatközlők nem hallottak róla.
- CSORCSÁNY** *Csörcsány, Csörcsámbe* (sz., 56). — B. J. ezt jegyezte fel róla: „16 hold föld, a román egyházé volt. A papról neveztek el.” A Templom-dűlő része, nevét már nem mondják. N. J. szerint: „lapos, zombékos, hasznavehetetlen föld volt”.
- CSORCSÁNY-ÉR**. — Csak B. J. gyűjtésében szerepel. Az adatközlők nem tudtak róla.
- CSORDA-KÚT** *Csorda-kut, -ho* (k., 27). — Itt itatják az állatokat. Korábban gémeskút volt, most már szivattyús kút áll a helyén. *Guja-kut, Legelőü-kut*: Mindhárom köznévi megjelölés, egyenlő értékű változatok.
- DÁVID-TANYA** *Dávit-tanya, '-ra* (t., 104). — 1 lakóházból és egynéhány gazdasági épületből állott. Kál Dávid volt a tulajdonosa. Az épületeket, a ház kivételével lebontották. A terület a Kis-tanya-hoz tartozik. *Kál Dávid tanya*: B. J. gyűjtésében így szerepel. Az adatközlők szerint ezt nem mondták.
- DISZNÓ-LEGELŐ** *Disznóü-legelőü, -re* (l., 46). — A sertések legelője.
- ERDŐ** *Erdőü, -be* (e., 84). — Újabb telepítésű akác, nyár, tölgy stb. erdő a Kréta nevű dűlőben.
- ERDŐ**. — T₁: ~. Talán a mai Erdő-földre vonatkozó adat.

- ERDŐ ALJ. (81). — PESTY: „~ újabb elnevezés”. T₃: ~. Dülő volt a belterület közelében. Nevét már nem mondják, a terület a Valéria-tábla része.
- ERDŐ-FÖLD *Erdő-fűd, -be* (sz., 119). — Az Etelka-pusztá része. Régen erdő volt. T₃: *Vén erdő*. Ezt a nevét már nem ismerik.
- ETELKA, ~-ra. (107). — Elek Gusztáv édesanyjának, Gázsy Etelkának az öröksége volt. A név mintegy 1000 holdnyi földterületet jelölt. A tulajdonos neve önmagában akkor válik földrajzi névvé, ha viselője valami miatt ismertebb másoknál. Ma is ismert név, de kisebb területre vonatkozik. Hivatalos neve: *Etelka-pusztá*. T₃: *Etelka pusztá*. Másik hivatalos neve: *Etelka-major-pusztá* volt. A T₃ ebben az alakban is említi: *Etelka major pusztá*. A lakosság ezeket nem mondja.
- ETELKA-MAJOR-PUSZTA. — L. Etelka.
- ETELKA-PUSZTA. — L. Etelka.
- ETELKA-TANYA ~, '-ra. L. Nagy-tanya.
- FALU ALJA *Falu alja, alá, alatt, alóul* (sz., 99). — Kb. 40 holdnyi földdarab a belterület közelében. Újabb neve: *Kárcis-fűd*. Ez onnan ered, hogy Kárczis János itt kapott földet 1945 után. A név jelölésbővüléssel az egész Falu alja neve lett. *Kárcis főuggye*: az előbbivel egyenértékű változat.
- FALUSI-ÉR. — L. Kántor-ér.
- FALUSI-LEDELŐ *Falusi-legelő, -re*. L. Vagyonszállás-legelő.
- FASOR *Fasor* (125). — A Mezősasra vezető földút két oldalát régen akácok szegélyezték. N. J. ezt jegyezte fel róla: „szántóföld, a fasorja közt van a sasi út”. Ennek alapján a név jelöléstárgulással a környező földterületet is jelölte. Az adatközlők erről nem tudtak.
- FELSŐ-SÁRKÁNY *Felső-Sárkány, -Sárkamba* (sz., 114). — A Sárkány nevű dülő része. Magasabb fekvésű, mint az Alsó-Sárkány.
- FÜZFÁS *Füzfás Füzfásba* (sz., 115). — Kisebb földterület, laposabb részén van egy néhány fűzfa. *Füzfásdűlő*: B. J. gyűjtésében így szerepel. Az adatközlőktől így nem hallottam.
- FÜZFÁS-DÜLŐ. — L. Fűzfás.
- GARABUCZI-FÖLD *Garabuci-fűd, -be* (sz., 78). — Garabuczi Vince kapta a földosztáskor.
- GÉMES. (59). — N. J. adata: „~, sok gém volt az előtt”. N. J. térképvázlata szerint a Veresyele mezőrézben volt. — Kihalt név, nem hallottak róla.
- GERENDÁS ~, -ra (sz., 85). — T_{1,2}: ~, PESTY: „~, hogy emeltek lévén szántóföld volt.” Talán a T₃ nyomán ma együtt említik a Hosszúháttal. N. J. adatközlője szerint: „vizes terület, gerendázott hidak voltak”. A ma élők a név eredetét nem ismerik.
- GULYA-KÚT *Guja-kut, -ho*. L. Csorda-kút.
- GUSZTÁV-PUSZTA *Gusztáv-pusztá* (70). — T₃: *Gusztáv pusztá*. Egybefüggő, hatalmas birtokrészt jelölt a név (1151 kh). Elek Gusztáv tulajdona volt. A nép a kisebb mező-részek neve alapján tájékozódik.
- GUSZTÁV-TANYA *Gusztáv-tanya, '-ra*. — L. Veres-tanya.
- GUSZTÁV-TANYASI-FÖLD. — N. J. említi: *gusztáv-tanyasi földet* (!). — A tanya közvetlen környékét jelölhette. Ma nem mondják.
- HALOM ~, -ra (sz., 123). — Kb. 100 holdnyi terület. Van benne egy kisebb domb. *Halom-tábla*: Újabb név, ritkábban mondják. N. J. adata: *halom dűllő* (!). Ezt nem ismerik.
- HALOM-DOMB. — N. J. említi: *halom domho* (!). — A földtáblában levő magaslatot jelölte. Az érdekes név bizonyára azért keletkezett, mert a *halom* szó már akkor is az egész földterületre vonatkozott.
- HALOM-DÜLŐ. — L. *Halom*.
- HALOM-TÁBLA ~, '-ra. L. Halom.
- HANGYÁS. — T₁: ~, PESTY: ~. Kihalt név, ma csak Hangyás-ér van.
- HANGYÁS-ÉR ~ (cs., 117). — PESTY: *Hangyásér; hangyásér*. T₃: *Hangyás ér*. — Korábban természetes vízelvezető árok volt, csatornázták. A Halom-táblán halad keresztül.
- HÁRMAS ~, *Hármazsba* (sz., 121). — Földtábla, az Etelka pusztá része. Elek Gusztáv a hatalmas földbirtokot tizenöt földtáblára osztotta, ezeket számokkal jelölte meg. Közülük a Kettes, Hármás és Tizenötös ma is él, a többi nem vált földrajzi névvé. Korábbi, de ritkábban használt névváltozatai: *Hármás-tábla, Hármazs-dűllő*.
- HÁRMAS-DÜLŐ *Hármazs-dűllő, -be*. L. Hármás.

- HÁRMAS-HATÁR** ~, -ho (sz., 128). — PESTY: *Hármas határ*, T₃: úi. — Itt található Mezőpéterd, Told és Biharkeresztes határa.
- HÁRMAS-LEGELŐ** *Hármas-legelőü, -re* (l., 127). — A tsz legelője a Hármas-határnál.
- HÁRMAS-TÁBLA** ~, '-ba. — L. Hármas.
- HATÁR-DÜLŐ** *Határ-düllőü, -be*. L. Hosszú-hát — Gerendás.
- HELYSÉG LEGELŐJE**. — T₂: ~. Az adat bizonyára a mai Falusi-legelőre vonatkozik.
- HOMOK**. — A T₁ említi. Ma csak Homok-tábla van.
- HOMOK-HÁT** (62). — PESTY: *Homokhát*; T₃: *Homokhát*. L. Homok-tábla.
- HOMOK-LAPOS** (63). — T₃: *Homok lapos*. — A Homok-tábla része.
- HOMOK-TÁBLA** ~, '-ba (sz., 62). — Homokos földterület, innen hordják a homokot. Erre vonatkoznak a ma már nem élő Homok, Homok-lapos és Homok-hát adatok.
- HOSSZU-GÁT**. — T_{1,2}: *Hosszu gát*, PESTY: „*Hosszugát* a régi országútvonalon volt a kistöltés után.” Országút volt, Nagyváradra vezetett. Pontos helyét már nem tudták megmondani.
- HOSSZÚ-HÁT** *Hosszu-hát, -ra* (sz., 75). — Kisebb dülő. Van benne egy alacsony dombvonulat. Gyakran együtt említik a Gerendással.
- HOSSZU-HÁT-GERENDÁS** *Hosszu-hád-Gerendás, -Gerendásba* (sz., 76). — Összetett földrajzi név, a hivatalos névhasználatból terjedt el. A T₃: *Hosszugát és Gerendás* adata alighanem elírás. Az adatközlők arról nem tudtak, hogy erre vezetett volna a hajdani országút, a Hosszú-gát. A terület másik neve: *Határ-düllőü*, mert Biharkeresztesselel határos. Jelenleg az Állami Gazdaság tulajdona.
- JOBBAGYTELKEK**. — A T₂ említi.
- KÁKÁS** ~, *Kákásba* (sz., m., 93). — Egy része hasznavehetetlen.
- KÁKÁS-LAPOS** ~, *-laposba* (m., 97). — A Kákás mélyebb része: sás, nád s más vízinövények vannak benne.
- KÁL DÁVID-TANYA**. L. Dávid-tanya.
- KANÁLIS** ~ (cs., 49). — Vízvezető árok a Veres nyele mezőrésszben. Az Ölyvösbe viszi a terület vizét. *Veresnye-le-csatórna*: Hivatalos elnevezés, kevesen ismerik. *Veresnyél-ér*: Az árok legrégebbi neve, így közli a T₃ is: *Veresnyél ér*.
- KÁNTOR-ÉR** ~, *he* (r., 55). — 3,5 holdnyi lapályos rész; kaszálóként hasznosítják. Korábban a kántortanítóé volt. Kihalóban levő neve: *Falusiér*. Így említi a T₃ is: *Falusi ér*.
- KÁNTOR-FÖLD** *Kántor-főüd* (sz., 44). — A katolikus kántortanító javadalma volt.
- KÁRCZIS-FÖLD** *Kárcis-főüd, -be*. — L. Falu alja.
- KÁRCZIS FÖLDJE** *Kárcis főüggye, -be*. — L. Falu alja.
- KERÍTÉS** *Kerítés, Kerítésbe* (sz., ?43). Kisebb földterület. Helyét nem sikerült egyértelműen megállapítani. K. I. szerint a Templom-dülő Ölyvös melletti része, I. J. viszont a Kanális és a váncsodi határ közé tette. A név eredetét nem ismerik.
- KESERŰ** *Keserü, -be* (sz., 37). — T₁: ~. PESTY: „*keserü* (!) dombos és lapos hely is a *keserü ér* (!) után onnan, hogy nádtermő hely volt, most szántófölddé alakulva.” — Gyenge minőségű földterület, neve jelöléstágulással újabban a szomszédos területeket is (Sándor-zug, Péres) jelöli.
- KESERŰ-ÉR**. — PESTY: *keserü ér* (!). — Bizonyára a Keserü laposabb részét jelölte.
- KÉT ÁROK KÖZT** *Két árok köszt, közzé, közibe* (sz., 79). — Két vízvezető árok között van a földterület. Az elnevezés még nem tekinthető tulajdonnévnek.
- KETTES** ~, *Kettőüs, Kettezsbe, Kettőüsbe* (sz., 77). — Elek Gusztáv birtokához tartozott. *Kettes-tábla, Kettezs-düllőü*: Kevésbé ismert névváltozatok. L. Hármas.
- KIS ÁRON KÚT** *Kis Áron kut, -ho*. L. Kis Áron kútja.
- KIS ÁRON KÚTJA** *Kis Áron kuttya, -ho* (k., 68). — Jóságító kút volt a Sovány-dűlőben. A szájhagyomány szerint tulajdonosa beleesett. A kút már régóta nincs meg, de nevét a környező földterület megjelölésére ma is használják. *Kis Áron kut*: A névnek ez a formája a valódi birtoklás megszűntét mutatja.
- KIS-ERDŐ**. — PESTY: *kis erdő* (!). Nem ismerik.
- KIS-HALOM**. — PESTY: *kis halom* (!). — A mostani Halom-táblában lehetett.
- KIS-MAJOR** *Kis-majòr, -ba*. — L. Kis-tanya.
- KIS-SZIK** *Kis-szik, -re* (sz., 80). — 30 holdnyi terület, egy része szikes talaj.

- KIS-TANYA ~, '-ra (t., 100). — 1950 körül építette a Virágzó Tsz a Valéria-istálló helyén. Juhhodályok vannak itt; most a Dózsa Tsz tulajdona. *Kis-majdör*: Ritkán hallható névváltozat.
- KIS-TANYASI-HÍD *Kis-tanyasi-híd*. — L. Ölyvös hídja.
- KIS-TÖLTÉS. — PESTY: *kistöltés* (!). L. még Hosszú-hát.
- KISVAGYONVÁLTSÁG *Kisvagyonváltság, -ba* (sz., 72). A Vagyonváltság-dűlő kisebbik része.
- KOLDUS-HÁT (32). — N. J. említi: „*kódushát, kūdushát* (!) a vasút mellett, a Móricz Pálé volt, legelő, egyszer egy nyáron leégett; *égett peterdnek* (!) is nevezték.” Az elnevezést a ma élők is ismerik, de helyhez kötni már nem tudják. N. J. térképvázlata szerint a határ-rész a Som-sziget és a Nagy-Peres között volt.
- KONCZÉ. — PESTY: ~. Nem ismerik.
- KONCZ-ERDŐ (120). — T₁: *Kontz erdő*, T₃: *Koncz erdő*. — Az Etelka-pusztához tartozott. Kihalt név.
- KONCZ-RÓNA. — PESTY: *Kotz rona* (?). Bizonytalan olvasatú adat.
- KÖRTEFÁS (95). — T₃: *Körte fás*. A Gusztáv pusztája része volt. Vadkörtefákról nevezték el. Kihalt név.
- KÖRTÉLYES (113). — Csak N. J. említi: *Körtíjes*. A ma élők nem hallottak róla.
- KÖVESGÁT *Kövezsgát, -ra* (ú., 42). — Kövezett országút volt, erre építették a nemzetközi műutat.
- KÖZÖS-LEGELŐ *Közös-legelőü, -re*. L. Vagyonváltsági-legelő.
- KRÉTA ~, -ba (sz., e., 90). — Fekete talajú, vízállásos terület. Nevét állítólag onnan kapta, hogy földjével, ha megszáradt, írni is lehetett. Utóbb egy részét beültették fákkal. *Kréta-sziget*: Nagy esőzések idején a terület szigetszerűen emelkedik ki. *Kréta-düllőü*: E két utóbbiból rövidült a ma általánosabban elterjedt Kréta név.
- KRÉTA-DÜLŐ *Kréta-düllőü, -be*. — L. Kréta.
- KRÉTA-SZIGET ~, -szigedbe. — L. Kréta.
- LEGELŐ *Legelőü, -re* (l., 26). — A szarvasmarha legelője a Peresben. Másik neve: *Sziki-legelőü*, mert szikes a talaja.
- LEGELŐ-KÚT *Legelőü-kut, -ho*. L. Csorda-kút.
- LÉNIA ÚT *Lénija ut, -ra* (ú., 109). — Egyenes földút, az Etelka-tanyától Biharkeresztesre vezet. Ma is használják.
- MALOM-SZIGET ~ (sz., 58). — T₁: *Malomsziget*. PESTY: „*Malomsziget*, malom állott ott az Ölyvöséren.” T₃: úi. — A Perjes része volt. *Malom-zug*: B. J. így jegyezte fel. Mindkét névváltozat kihalóban van.
- MALOM-ZUG. — L. Malom-sziget.
- MERZA HÍDJA *Merza higgya, '-ho* (h., 110). — Betonhíd az Ölyvösön. Korábban Merza Jenő birtokához tartozott.
- NAGY-HALOM. — JAKÓ: *Naghalom* monticulus (i. m. 320). PESTY: „*Nagy és kis halom* egyik feljebb, s a másik alantabbi fekvésénél fogva.” T₃: *Nagy halom*. A mai Halomdomb kihalt neve; a névváltozás bizonyára azért következett be, mert a talajműveléssel a kisebbik halom megszűnt, így fölöslegessé vált a megkülönböztetés.
- NAGY-NYOMÁS. — B. J. említi: „*Nagy nyomás*, a cséplést ezelőtt ott végezték, s valamikor ott lóval nyomtattak.” Az adatközlők csak Nyomás elnevezésről tudtak.
- NAGY-PERES (25). — PESTY: *nagy peres* (!) T₃: *Nagy Peres*. — Dűlő a műút mentén. Neve ilyen formában nem él, a vele szomszédos Peres-tagrésszel együtt *Peresnek* nevezik.
- NAGY-SZIK *Naty-szik, -re* (sz., 81). — T₁: *Nagyszék* (!), PESTY: *Nagy szik*. (Az *i* olvasható *é*-nek is.) T₃: *Nagy szik*.
- NAGY-TÁBLA (102). — T₃: *Nagy tábla*. — Kihalt név, az Etelka-tanya környékét jelölte.
- NAGY-TANYA *Naty-tanya, '-ra* (t., 54). — A belterület közelében van, a Dózsa Tsz gazdasági központja. Tehén- és lóistállók, juhhodály, gépműhely, kovács- és kerékgyártó műhely, anyagraktár, magtár, mérlegház, gabonataroló, takarmányszín tartoznak hozzá. *Téjész-tanya*: Ritkábban használt névváltozat.
- NAGY-TANYA *Naty-tanya, '-ra* (t., 108). — T₃: *Nagy tanya*. — Az Etelka-pusztája gazdasági központja volt. Istálló, bogrnár- és kovácsműhely, magtár, gazdatiszti lakás és cseléd-

ház tartoztak hozzá. 1945 után felszámolták. *Etelka-tanya; Etelka-natyanya*: Kevésbé elterjedt névváltozatok voltak.

NAGY ÚT. — JAKÓ: *Naghwth* via publica (i. m. 320).

NAGYVAGYONVÁLTSÁG *Nagyvagyönválság, -ba* (sz., 89). — A Vagyonváltság-dülő nagyobbik része. Korábbi neve: *Bagjos*. Ezt ritkábban mondják.

NYÁRFÁS. — B. J. a Som-szigetnél említi. Nevét 3 nyárfáról kapta. — Az adatközlők nem ismerték.

NYILAS ~, *-ra* (sz., 27). — PESTY: „~, szentmártoni helység felé, mert úrbéri kaszáló volt.” T₃: ~. — Az adatközlők úgy tudják, hogy régen kis parcellákra volt osztva, de nevét nem hozták ezzel kapcsolatba. *Nyilasz-düllőü*: Néha így is mondják.

NYILAS-DÜLŐ *Nyilasz-düllőü, -re*. L. Nyilas.

NYOMÁS ~, *-ra* (l., 50). — A község legelője a belterület mellett.

ÖLYVÖS *Öjvös, Öjvös* (cs., 67). JAKÓ: *Evlwes* fluvius, *Wlues* (i. m. 320). T_{1,2}: *Ölves* (!). PESTY: *Ölyvös* (!). Nagyobb vízvezető árok. Romániából érkezik s átmegy az egész mezőpeterdi határon. Korábban természetes vízfolyás volt, csatornázták. *Öjvös-, Öjvös-csatorna*: Újabb, hivatalos jellegű névváltozat. *Öjvös-, Öjvös-ér*: Így ritkán mondják.

ÖLYVÖS-CSATORNA. — L. Ölyvös.

ÖLYVÖS-ÉR. — T₃: *Ölyvös ér*. L. Ölyvös.

ÖLYVÖS *Öjvös, Öjvös* (sz., 74). — T₃: ~. A név nemcsak a csatornára, hanem egy mellette fekvő földdarabra is vonatkozik. *Öjvös-, Öjvös-düllőü*: Hivatalos jellegű változat. A terület másik neve: *Sován-düllőü*. Gyenge talajáról kapta.

ÖLYVÖS-DÜLŐ *Öjvös-, Öjvös-düllőü, -be*. L. Ölyvös.

ÖLYVÖS HÍDJA *Öjvös higgya, Öjvös higgya, -ho* (h., 106). — Betonhíd az Ölyvösön a Kis-tanya közelében. *Kis-tanyasi-híd*: Gyakran mondják így is.

PALLAG. — PESTY: ~. Kihalt név, ma csak köznévként él: ’műveletlenül hagyott földterület’.

PALLÓ-HÁT (71). — T₃: *Pallóhát*. A Veresnyél és Nagy-szik között volt.

PAP-FÖLD *Pap-főüd, -re*. L. Pap-tag.

PAP-RÁTA ~, *'-ra, -ba*. L. Pap-tag.

PAP-TAG ~, *-ba* (sz., 64). — A római katolikus lelkész javadalma volt. Újabb név, ez a legáltalánosabb. Más elnevezései: *Plébánija-főüd, Plébánus-főüd, Pap-ráta, Pap-főüd*. Ezeket is mondják.

PERES ~ (sz., 29). — Dülő a váncsodi határ mellett. N. J. feljegyzése szerint nevét onnan kapta, hogy a váncsodiakkal pereskedtek érte a helybeliek. Korábban két részből állt: Peres-tagrész és Nagy-Peres. L. még Perjes.

PERES-TAGRÉSZ (23). — PESTY: *Peres tagrész*. T₃: úi., *Peres tag rész*. A Peres községtől távolabbi része. A görögkeleti egyházé volt.

PERJES ~, *Péres* (sz., 48). — T_{1,2}: *Perjés* (!). PESTY: „*Perjes* vagy *Péres*, lehet hogy *peres* volt, most azonban a lakosság szántója.” T₃: ~. Dülő. Nevének eredetét nem magyarázták. Úgy tapasztaltuk, hogy az adatközlők a Peres, ill. Perjes, Péres neveket hasonló hangzásuk miatt néha felcserélték.

PETERDI-FERTŐ. — JAKÓ: *Peturdiferthew* (i. m. 320).

PINCE-RÉT. — PESTY: „*Pinczerét*, lehet mert a többenél mélyebben esik, és a monda szerint régen a vaddisznók fészkeltek.” — Az Etelka-pusztához tartozott. Többet nem tudtak róla.

PLÉBÁNIA-FÖLD *Plébánija-főüd, -re*. L. Pap-tag.

PLÉBÁNUS-FÖLD *Plébánus-főüd, -re*. L. Pap-tag.

PUSZTA ~, *-ra* (sz., 30). — T_{1,2}: ~. PESTY: ~. Dülő. A néphagyomány szerint Mezőpeterd korábban ezen a részen feküdt, de miután kétszer is leégett, új helyre települt. Szántáskor még gyakran találnak itt tégladarabokat. *Pusztadüllőü*: Kevésbé elterjedt névváltozat.

PUSZTA-DÜLŐ *Pusztadüllőü, -be*. L. Pusztta.

RÁMPA ~, *'-ho* (ú., 57). — A Keserűbe vezető földút átjárója a vasúton. A köznevet a földterület megjelölésére is használják.

- RÁTA.** — PESTY: „~, újabb elnevezés”. T₃: ~, *Rata* (!). Azonos a mai Pap-rátával. Így nem mondják.
- RÉGI PALLÓK.** — PESTY: „~ azonban inkább *Pallag*.” — Határrész neve lehetett. Eredetileg bizonyára az ideiglenes fahidakra, deszkapallókra vonatkozott a megjelölés. Ilyenek korábban az Ölyvösön több helyen is voltak.
- RÓNA** (126). — PESTY: „*Róna* vagy *Kotzrona* (?), mert a *kis erdő* után valamivel rónább volt.” T₃: ~. Kihalt név.
- SÁNDOR-ZUG** ~, *-ba* (sz., 52). — T₁: *Sándor zug*. PESTY: *Sándorzug*. T₃: úf. — Dülő az Ölyvös és a vasútvonal között. Sándor nevű család nincs a községben.
- SÁRKÁNY** ~, *Sárkamba* (sz., 103). — Dülő. Ma két különálló része van: Alsó- és Felső-Sárkány. *Sárkán-fok*: Eredetileg bizonyára a mezőrézben levő laposabb helyet jelölte, ebből lett jelöléstágulással az egész határrész nevévé. A szájhagyomány szerint itt gyakran lehetett sárkányt fogni, innen kapta a nevét. A T₁ adata: *Szárkány fok* nyilvánvaló elírás.
- SÁRKÁNY-FOK** *Sárkán-fok, -fogba*. L. Sárkány.
- SASI ÚT** *Sasi ut, -ra* (ú., 88). — Műút, Mezősasra vezet.
- SASI ÚT BAL OLDAL** *Sasi bal óudal, -ba* (sz., 111). — Földtábla a műút mentén.
- SASI ÚT JOBB OLDAL** *Sasi ut jobb óudal, -ba* (sz., 98). — Határrész az előbbivel szemben. Mindkettő egészen új megjelölés.
- SOM-SZIGET** ~, *-szigedbe* (sz., 33). — PESTY: *Somsziget*. T₃: úf. Dülő a belterület közelében, a Kanális mellett. Neve kihalóban van.
- SOM-SZIGET-ÉR** (34). — T₃: *Somsziget ér*. A dülő lapályos részére vonatkozott. Nem mondják.
- SOVÁNY-DÜLŐ** *Sován-düllőü, -be*. L. Ölyvös.
- SZÁNTÓÚT.** — JAKÓ: *Zanthowuth* via (i. m. 320).
- SZENT JÁNOS ÚTJA.** — JAKÓ: *Zenthianusvtha* via (i. h.).
- SZENTMÁRTONI ORSZÁG ÚT.** — T₂: ~.
- SZÓKE-GAZ.** N. J. adata: *szoke gaz* (!), legelő. — Nem ismerik.
- SZIK** (24). — N. J. említi: *Szik*. — Itt van a Sziki-legelő. Ez a név nem él.
- SZIKI-LEGELŐ** *Sziki-legelőü, -re*. L. Legelő.
- SZOMAJOM-HÍD.** — JAKÓ: *Zomaiomhid* pons (i. h.). Szomajom Berettyószentmártonhoz tartozik.
- SZŐLŐS-KERT** *Szöüllős-kert, -kërbe* (l., sz., 39). — A Som-sziget része. Valamikor szőlő lehetett benne, erre nem emlékeznek. Neve kihalóban van.
- SZUROKGYÁR** *Szurogyár, -ho* (35). — A Puszta-dülőben van. Itt készítik az útburkoláshoz szükséges bitument. *Bitumíngyár*: Így is emlegetik.
- TEKERŐ-ÉR.** — JAKÓ: *Thekerewer fluvius* (i. h.).
- TEPLOM-DÜLŐ** *Templom-düllőü, -be* (sz., 36). — T_{1,2}: *Templom dülő*. T₃: *Templom dülő*. — Kb. 100 holdnyi földdarab a belterület közelében, egyik vége a római katolikus templommal határos.
- TIZENÖTÖS** ~, *Tizenötözsbe* (sz., 116). — Elek Gusztáv nagybirtokosé volt. *Tizenötös-tábla*: Így ritkábban mondják. L. Hármás.
- TIZENÖTÖS-TÁBLA** ~, *'-ba*. L. Tizenötös.
- TOLDI ÚT** *Toldi ut, -ra* (ú., 118). — Földút, bekötőút. Told községbe vezet.
- TSZ-TANYA** *Téjesz-tanya, '-ra*. L. Nagy-tanya.
- TÚLMEZŐ** (122). — PESTY: „*Tulmező*, mert a hangyás éren túl esik.” T₃: ~. — Kihalt név.
- ÚJ-FOGÁS** (112). — PESTY: *Új fogás*. „*Újfogás* mert legelőből fogódott el.” T₃: *Új fogás*. — Kihalt név, helyét csak a térkép alapján lehetett megállapítani.
- ÚJMALOM-TÓ.** — JAKÓ: *Wymolomthew rivulus* (i. h.).
- VAGYONVÁLTSÁG** *Vagyonváltság, -ba* (sz., 83). — 1923-ban váltották meg a helybeliek Elek Gusztáv nagybirtokostól. Két táblából áll: Kis- és Nagyvagyonváltság.
- VAGYONVÁLTSÁGI-LEGELŐ** *Vagyonváltsági-legelőü, -re* (l., 51). — Máshol van, mint a Vagyonváltság. Korábban a szarvasmarha legelője volt, most a tsz juhlegelőként hasznosítja. *Falusi-legelőü, Közös-legelőü*: Kevésbé használt névváltozatok.

- VALÉRIA** *Valérija, '-ra* (sz., t., 100). — Az Elek család egyik nőtágjának a birtokrésze volt. Tanya és földtábla tartozott hozzá. A tanyát, melyen egy istálló és cselédház volt, 1945 után felszámolták. Helyére építették a tsz Kis-tanyáját. *Valérija-istálló, Valérija-tanya*: A gazdasági központot így is nevezték.
- VALÉRIA-FÖLD** *Valérija-föld, -re*. L. Valéria-tábla.
- VALÉRIA-ISTÁLLÓ** *Valérija-istálló, -re*. — L. Valéria.
- VALÉRIA-TÁBLA** *Valérija-tábla, -ba* (sz., 101). — A tanya körüli földtábla neve. *Valérija-föld*: Mindkettőt mondják.
- VALÉRIA-TANYA** *Valérija-tanya, '-ra*. — L. Valéria.
- VÁLYOGGÖDÖR** *Vájoggödör, -re* (g., 41). — Itt vetették az építkezésekhez a vályogot.
- VÁNCSODI GÁT** ~, *-ra* (ú., 31). — Országút, Váncsodra vezet. Másik neve: *Váncsodi ut*.
- VÁNCSODI ÚT** *Váncsodi ut, -ra*. — L. Váncsodi gát.
- VÁRADI FÖLDJE** *Váradai földje, '-re* (sz., 65). — A Vagyonváltság része. Az első világháború után kapta Váradai János vitézi szolgálataiért. Másik neve: *Vitéz-föld* volt. Ma mindkettő kihalóban van, helyettük a dülő nevét mondják.
- VASÚT-DÜLŐ** *Vasud-düllő, -re* (ú., 69). — Földút a vasútnál.
- VÉN-ERDŐ**. — T₃: *Vén erdő*. Kihalt név. L. Erdő-föld.
- VERES-MEZŐ**. — N. J. adata: „*Veresmező* vót, mikor kimagvazott.” A Homok-tábla után említi, feltehetőleg valahol ezen a részen lehetett.
- VERESNYÉL** ~, *-re*. L. Veresnye.
- VERESNYELE** ~, *Veresnye, Veresnyelü, Veresnyeli, -re* (sz., 53). — N. J.: *veresnyeli* (!). Földterület a Veresnye-ér két oldalán. A néphagyomány szerint valamikor a törökökkel harcoltak itt. Állítólag kardokat s más harci eszközöket találtak ezen a helyen. — A név ejtésében az adatközlők bizonytalanok voltak. A szóvégi mgh. jellegét nem mindig lehetett egyértelműen megállapítani. *Veresnyél*: Bizonyára tévesen kikövetkeztetett alak az előbbi formákból. Így közli a T₃ is: *Veres nyél*.
- VERESNYELE-CSATORNA** *Veresnye-csatorna*. L. Kanális.
- VERESNYÉL-ÉR**. L. Kanális.
- VERESNYÉLEN TÚL** *Veresnyelin tul* (sz., 40). — T₃: *Veresnyelen tul*. A csatorna községtől távolabbi partjának a megjelölése volt. Helyraggal nem használták. Ma már nem mondják.
- VERES-TANYA** ~, *'-ra* (t., 60). — A Gusztáv-pusztá gazdasági központja volt. Istállók, bognár- és kovácsműhely, dohányzáritó, gazdatiszti lakás, cselédház tartozott hozzá. 1945 után felszámolták. — Népi nevét onnan kapta, hogy az épületek vörös cseréppel voltak fedve. *Gusztáv-tanya*: A tulajdonos keresztnevével ritkábban mondták.
- VITÉZ-FÖLD** *Vitéz-föld, -re*. L. Várad-tag.
- ZÜG** ~, *-ba* (sz., 96). — PESTY: ~. T₃: ~. Dülő az országút és az Ölyvös egyik kanyarulata között. Neve kihalóban van, a terület a Valéria-tábla része.

Kálnási Árpád

DIE GEOGRAPHISCHEN NAMEN VON MEZŐPETERD

Mezőpeterd ist eine Zwerggemeinde im Kreis Berettyóújfalu in der Nähe der rumänischen Grenze. Ihre Fläche beträgt 1823 ha, ihre Einwohnerzahl 755 Personen. Der Hauptbeschäftigungszweig ist der Feldbau.

Der Name der Gemeinde taucht das erste Mal 1291 in der Form *Peturd* auf, doch es hat ihn schon weitaus früher gegeben. In einer Urkunde aus dem Jahre 1382 kommen *Mezewpetherd* und *Feghuernekpeterd* als Schwestergemeinden vor. Der Grund für diese zwei Bezeichnungen mag sein, dass die Bewohner von Mezőpeterd sich mit dem Feldbau beschäftigten, während die Bewohner von Fegyvernekpeterd zu den Volkselementen zählten, die für den Burggespan von Bihar als Soldaten auftraten. Das mittelalterliche Dorf stand nicht an dem jetzigen Ort, sondern lag auf dem als Pussta bezeichneten freien Feld; diese Siedlung wurde aber während der Türkenkriege völlig zerstört. Die gegenwärtige Siedlung ist 1733 entstanden, ihre ersten Bewohner waren ungarische und rumänische Dienstleute.

Die geographischen Namen der Gemeinde sammelte der Verfasser im Frühjahr 1977 gemeinsam mit Studenten des Faches Ungarisch. In dieser Arbeit kommt neben dem lebendigen Namensmaterial auch das Namensmaterial einiger wichtigerer Quellen und Landkarten vor.